

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

8 december 2008

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met de stabilisatie- en associatieovereenkomst
tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds,
en de republiek Montenegro, anderzijds, en de slotakte,
ondertekend in Luxemburg op 15 oktober 2007**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door mevrouw Anne Marie Hoebeke**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire.

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Stefaan Sintobin, Roland Van Goethem, Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire;

de dames Sabine Poleyn, Miet Smet, de heren Luc Van den Brande, Johan Verstreken;

de heer Marnic De Meulemeester, de dames Stern Demeulenaere, Anne Marie Hoebeke;

de heren Flor Koninckx, Jan Roegiers, mevrouw Anissa Tamsamani.

Plaatsvervangers:

de dames Agnes Bruyninckx, Hilde De Lobel, de heer Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Christian Verougstraete;

de heer Ludwig Caluwé, mevrouw Cindy Franssen, de heer Koen Van den Heuvel, mevrouw Monica Van Kerrebroeck;

de heren Louis Bril, Patrick De Klerck, Marc van den Abeelen;

de heren Bart Caron, Kurt De Loor, Jacky Maes.

Toegevoegde leden:

de heer Gino De Craemer;

de heer Eloi Glorieux.

Zie:

1852 (2008-2009)

– Nr. 1: Ontwerp van decreet

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme lag op dinsdag 2 december 2008 het ontwerp van instemmingsdecreet met de stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds en de republiek Montenegro anderzijds voor. Het ontwerp van decreet werd na grondige bespreking bij eenparigheid van stemmen aangenomen.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER KRIS PEETERS, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN, BESTUURSZAKEN, BUITENLANDS BELEID, MEDIA, TOERISME, HAVENS, LANDBOUW, ZEE- VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID

1. Algemene situering

Onder verwijzing naar de omstandige memorie van toelichting die bij het ontwerp van decreet is gevoegd, verklaart minister-president *Kris Peeters* zijn toelichting te zullen beperken tot de belangrijkste elementen met betrekking tot het voorliggende akkoord. Het instemmingsdecreet in kwestie betreft de stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de republiek Montenegro anderzijds. Het hoeft geen betoog dat het hier een belangrijke categorie van internationale overeenkomsten van de Europese Unie betreft. Dergelijke overeenkomsten werden ook al eerder goedgekeurd. De minister-president haalt daarbij aan dat het Vlaams Parlement reeds soortgelijke stabilisatie- en associatieovereenkomsten met Macedonië, Kroatië en Albanië heeft goedgekeurd. Tevens heeft de Vlaamse Regering reeds haar principiële goedkeuring gehecht aan een dergelijke overeenkomst met Bosnië en Herzegovina. Met Servië werd de overeenkomst ondertekend, maar de instemmingsprocedure werd – om de gekende redenen – opgeschort.

2. Het stabilisatie- en associatieproces in de Westelijke Balkan

De *minister-president* geeft daarna een, eveneens summier, overzicht van het stabilisatie- en associatieproces in de Westelijke Balkan in zijn globaliteit. Dit stabilisatie- en associatieproces vormt het Europese beleidskader voor de Westelijke Balkanlanden en omvat derhalve ook hun traject naar een eventuele

toekomstige toetreding tot de Europese Unie. Voor alle duidelijkheid somt de minister-president daarna ook even de landen op die geografisch en politiek tot de Westelijke Balkan worden gerekend. Het gaat met name over: Kroatië, de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, Albanië, Bosnië en Herzegovina, Montenegro, Servië en Kosovo. Al vanaf midden de jaren negentig werkte de Europese Unie een globale regio-strategie uit voor de aanpak van de Westelijke Balkanlanden. Sindsdien werd deze geleidelijk aan omgevormd tot het hoger reeds vermelde stabilisatie- en associatieproces.

De voornaamste algemene doelstellingen van dit stabilisatie- en associatieproces zijn: het vestigen van de democratie en de rechtsstaat, de eerbiediging van de minderheden en de mensenrechten, evenals het weer op gang brengen van de economie. Deze doelen tracht men te realiseren via de Europese partnerschappen. De Europese partnerschappen houden meer bepaald in dat men door het vastleggen van prioriteiten die de landen van de Westelijke Balkan op korte en middellange termijn moeten realiseren, men deze landen wil helpen bij hun hervormingen en bij de voorbereidingen voor een eventueel toekomstig EU-lidmaatschap.

Het moge daarbij duidelijk zijn dat het partnerschap tussen de EU en de Westelijke Balkanlanden in het belang van alle partners is. Het zorgt immers voor vrede, stabiliteit, veiligheid, gerechtigheid en welvaart. Via jaarlijkse voortgangsrapporten wordt trouwens geëvalueerd in hoeverre de Westelijke Balkanlanden dichter bij hun doelen komen.

3. De stabilisatie- en associatieovereenkomst met Montenegro

Minister-president *Peeters* gaat daarna specifiek in op de overeenkomst met Montenegro. De stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds en de republiek Montenegro anderzijds, werd op 15 oktober 2007 ondertekend in Luxemburg, samen met een zogenaamde ‘Interimovereenkomst’ die de bepalingen inzake het vrije verkeer van goederen en de bepalingen inzake vervoer, reeds ten uitvoer legt in afwachting van de inwerkingtreding van de eigenlijke stabilisatie- en associatieovereenkomst.

Op 15 november 2007 sloten de Europese Gemeenschap en Montenegro ook een overeenkomst onder de vorm van een briefwisseling betreffende de voorlopige toepassing van protocol 8 bij de stabilisatie- en associatieovereenkomst. De minister-president preciseert daarbij dat het protocol in kwestie de algemene beginselen omvat voor de deelname van Montenegro aan diverse communautaire programma’s.

Aan de ondertekening van het akkoord gingen meerdere jaren van onderhandelen vooraf. Deze onderhandelingen werden in mei 2006 trouwens opgeschort omdat de toenmalige Unie van Servië en Montenegro klaarblijkelijk onvoldoende samenwerkte met het Joegoslaviëtribunaal in Den Haag. Men mag daarbij dus niet uit het oog verliezen dat de onderhandelingen initieel met de Unie van Servië en Montenegro verliepen. Daaraan kwam echter een einde toen Montenegro op 3 juni 2006 zijn onafhankelijkheid uitriep. Nadien verliepen de onderhandelingen op basis van een apart mandaat van de Raad om te onderhandelen met Montenegro.

Daarna verliepen de onderhandelingen een heel stuk vlotter. Montenegro wenste namelijk een spoedige afhandeling van de onderhandelingen, kwestie van zijn onafhankelijkheid te bekrachtigen en kwestie van tegenover zijn bevolking en tegenover de internationale gemeenschap blijk te geven van de levensvatbaarheid van het land en zijn capaciteiten. Al na drie onderhandelingsrondes konden de onderhandelingen op 1 december 2006 dan ook succesvol worden afgerond. De ontwerpovereenkomst kon diensgevolge reeds in maart 2007 geparafeerd worden.

De minister-president wijst er daarbij op dat bij de voorbereiding van het onderhandelingsmandaat en tijdens de onderhandelingen België steeds gepleit heeft voor een coherente regionale benadering, waarbij Montenegro behandeld werd zoals de andere landen van de Balkan, zonder voorkeurregeling en zonder negatieve vooroordelen.

België heeft er bij de toenmalige Unie van Servië en Montenegro ook steeds op aangedrongen samen te werken met het Joegoslaviëtribunaal. Het stond dus volledig achter de beslissing van de Europese Commissie om de onderhandelingen met de Unie van Servië en Montenegro op te schorten. Pas nadat mevrouw Carla Del Ponte, toenmalig openbaar aanklager bij het Joegoslaviëtribunaal, herhaaldelijk verklaard had dat Montenegro wel degelijk voldoende samenwerkte met het Joegoslaviëtribunaal, stemde België in met de hervatting van de technische onderhandelingen met Montenegro en was het voorstander van een snel verloop van die onderhandelingen, hetgeen finaal leidde tot de ondertekening van de nu voorliggende overeenkomst.

In dat kader worden de vorderingen van Montenegro ook nog steeds opgevolgd door de Europese Commissie. In het voortgangsrapport dat de Commissie recentelijk, namelijk op 5 november laatstleden, aannam, staat dat Montenegro zijn wettelijk en institutioneel kader verbeterde en werk maakte van de toepassing van de grondwet die in oktober

2007 aangenomen werd. Een en ander belet overigens niet dat het land zijn inspanningen nog verder moet opdrijven. Speciale aandacht moet daarbij met name gaan naar de voltooiing van de juridische hervormingen. Ondanks enige vooruitgang blijft de strijd tegen de corruptie en de georganiseerde misdaad immers een grote uitdaging. In globo wordt echter verwacht dat Montenegro, mits het zich blijft inzetten voor politieke en economische hervormingen, de stabilisatie- en associatieovereenkomst wel degelijk zal kunnen implementeren.

In het verlengde daarvan verwijst de minister-president de commissieleden opnieuw naar de memorie van toelichting bij het instemmingsdecreet, waar gedetailleerde informatie terug te vinden is over de politieke, economische en sociale toestand in Montenegro. Tevens worden er gegevens verstrekt over de toestand van de mensenrechten evenals inlichtingen over het buitenlands beleid van het land in het algemeen.

4. Belang van de overeenkomst voor Vlaanderen

De voorliggende stabilisatie- en associatieovereenkomst heeft naar intern Belgisch recht een gemengd karakter. Dat wil zeggen dat ze raakt aan bevoegdheden van zowel de federale overheid als van de gemeenschappen en de gewesten. Zo zijn de gemeenschappen onder meer bevoegd voor de samenwerking op het vlak van onderwijs en vorming, cultuur en audiovisuele middelen. De gewestelijke bevoegdheden die hiermee geraakt worden situeren zich onder andere in de samenwerking inzake landbouw, handel, transport, energie en leefmilieu. Verwijzend naar de beleidsnota Buitenlands Beleid en Internationale Samenwerking 2004-2009 kan het toenemende belang van de landen van de Westelijke Balkan voor Vlaanderen niet genoeg benadrukt worden.

5. Verplichte adviezen

De Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen sloot zich in zijn advies van 19 maart 2008 aan bij het ontwerp van regeringsbeslissing in dezen. De Raad van State van zijn kant, formuleerde geen inhoudelijke opmerkingen.

Nogmaals het potentiële belang van de Westelijke Balkan voor Vlaanderen benadrukkend, verzoekt de *minister-president* de commissieleden dan ook hun goedkeuring te willen hechten aan het voorliggende instemmingsdecreet.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkomst van mevrouw Miet Smet

Mevrouw *Miet Smet* verklaart verheugd te zijn over het feit dat er nu ook met een vierde Balkanland een stabilisatie- en associatieovereenkomst wordt afgesloten. Anderzijds heeft ze in de door de minister-president opgesomde lijst van potentiële kandidaten voor een soortgelijke overeenkomst ook de naam Kosovo horen vallen. En daar heeft ze toch haar twijfels over. Zo is Kosovo zelfs nog niet door alle EU-lidstaten erkend als onafhankelijke staat. Hoe kan Europa, in het licht van die verdeeldheid over de status van Kosovo, er zelfs maar naar streven een akkoord te sluiten met Kosovo? Institutioneel lijkt dit toch een quasi-onoplosbare kwestie. Zelf heeft mevrouw Smet trouwens ook zo haar twijfels bij de zinvolheid van de Kosovaarse onafhankelijkheid.

Verwijzend naar een studiereis die deze commissie een tweetal jaar geleden heeft ondernomen naar de Westelijke Balkan (waar Servië, Montenegro en Macedonië werden aangedaan), is de stabilisatie- en associatieovereenkomst met Montenegro echter een absoluut positief gegeven. De inzichten die die reis bij de deelnemende commissieleden heeft opgeleverd, sterken het lid in deze overtuiging.

1.2. Tussenkomst van de heer Luk Van Nieuwenhuysen

De heer *Luk Van Nieuwenhuysen* stelt dat zijn fractie sowieso een positieve vooringenomenheid heeft ten aanzien van Montenegro, al was het maar omdat dat land in feite ook gegroeid is uit een onwerkbaar tweeledige federatie. In tegenstelling tot Vlaanderen, is het er echter in geslaagd om zich met succes los te maken uit die constructie. In eerste instantie gebeurde dit daarenboven tegen Europa in, dat bijzonder zware voorwaarden stelde voor een geldig onafhankelijkheidsreferendum. Deze koudwatervrees van Europa is trouwens geen nieuw fenomeen. Ook bij de onafhankelijkheid van andere voormalige Oost-Europese staten nam de EU die positie in.

De nu voorliggende overeenkomst wordt door de spreker gekwalificeerd als een belangrijke stap naar het lidmaatschap van de Europese Unie. Montenegro wordt ondertussen overigens al ruim erkend als lid van de internationale gemeenschap van staten. Zo is het land zonder problemen lid geworden van de Verenigde Naties, van de Internationale Arbeidsorganisatie, van de Organisatie voor Veiligheid en Samen-

werking in Europa, van de Unesco, van de Raad van Europa en dergelijke meer. Volgens de heer Van Nieuwenhuysen weerlegt het Montenegrijnse voorbeeld ook zonneklaar de stellingen van de Belgische nostalgici, zoals onder andere de heer Herman De Croo, die altijd met doemscenario's klaar staan over de gevolgen van het eventueel uiteenvallen van de Belgische federatie.

Verder wijst de heer Van Nieuwenhuysen er nog op dat in de loop van het jaar 2006, en meer bepaald vlak na de onafhankelijkheid van Montenegro, zijn fractie via een actuele vraag aan de toenmalige Vlaamse minister van Buitenlands Beleid, de heer Geert Bourgeois, gepleit heeft voor samenwerking tussen Vlaanderen en Montenegro. Uit de memorie van toelichting bij het voorliggende instemmingsdecreet moet blijken dat er nogal wat vlakken zijn waarop er potentieel kan worden samengewerkt. Van de minister-president had de spreker dan ook graag vernomen of hiervan reeds iets geconcretiseerd is in de praktijk, dan wel of het vooralsnog bij potentialiteiten blijft. Concrete verwezenlijkingen of toch ten minste akkoorden waarin men dergelijke verwezenlijkingen vooropstelt lijken hier alleszins op hun plaats te zijn. Intenties alleen zijn niet voldoende.

1.3. Tussenkomst van de heer Jan Roegiers

Ook de heer *Jan Roegiers* verwijst in zijn tussenkomst naar de studiereis van deze commissie van enkele jaren geleden naar, onder andere, Montenegro. Zulks heeft de leden van deze commissie gewaapend met voldoende achtergrondkennis om met kennis van zaken het belang van het vandaag voorliggende verdrag te kunnen inschatten. Hij staat dan ook volmondig achter de voorliggende stabilisatie- en associatieovereenkomst.

Replicerend op de opmerking van mevrouw Miet Smet over Kosovo, wenst de heer Roegiers uitdrukkelijk te stellen dat hij het zeker wél eens is met de erkenning van Kosovo, zoals die overigens ook door België is gebeurd. Zulks mag in dit parlement alleszins niet onvermeld blijven.

1.4. Tussenkomst van mevrouw Anne Marie Hoebeke

Mevrouw *Anne Marie Hoebeke* verklaart dat de Open Vld-fractie eveneens ten volle het voorliggende instemmingsdecreet ondersteunt. Ook zij refereert aan het hoger reeds vermelde studiebezoek van een delegatie van deze commissie aan de Westelijke Balkan.

Van het bezoek aan Montenegro heeft ze vooral

onthouden dat de diverse delegaties waarmee er ontmoetingen geweest zijn, op de eerste plaats hulp vroegen in de strijd tegen de corruptie. Onder andere de, zeker naar onze normen, belachelijk lage verloning van rechters, parlementsleden, ambtenaren en politiefunctionarissen zorgde voor een corruptogene sfeer op alle echelons.

Mevrouw Hoebeke merkt daarbij op dat wijdverbreide corruptie op termijn ook het geloof in de democratie bij de bevolking dreigt te ondermijnen. Dit lijkt haar dan ook bij uitstek een terrein waarop de Europese Unie hulp kan bieden. Door financiële steun te geven kan de EU de algemene sociaal-economische toestand verbeteren en via doorgedreven en volgehouden technische assistentie kan ze ook de funderingen en de werking van de rechtsstaat helpen consolideren.

Gegeven dat er voldaan wordt aan die randgegevens, kan het voorliggende associatie- en stabilisatieakkoord ook een eerste stap zijn op weg naar een volwaardig lidmaatschap van de Europese Unie. Maar dan zal Montenegro natuurlijk wel zelf moeten bewijzen dat het daar klaar voor is.

2. Antwoorden van de minister-president

Bij de aanvang van zijn repliek stelt de *minister-president* tot zijn grote tevredenheid vast dat het voorliggende akkoord, over alle politieke fracties heen, de goedkeuring van de gehele commissie geniet. Tevens stelt hij vast dat, op een paar specifieke topics na, er niet zozeer vragen werden gesteld als wel stellingen en standpunten geventileerd.

Voor wat de vraag van mevrouw Miel Smet betreft inzake de houding van de Europese Unie ten aanzien van Kosovo en de vooruitgang die in dezen al dan niet geboekt wordt, verklaart de minister-president hierop vanzelfsprekend niet voor de vuist weg te kunnen antwoorden. Hij zegt echter toe hieromtrent navraag te laten doen door zijn diensten en de daaruit resulterende informatie – van zodra beschikbaar – te zullen overmaken. Het enige dat hij ‘hic et nunc’ daarover kan zeggen is dat voorzien is dat de Europese Commissie in het najaar van 2009 een haalbaarheidsstudie zal publiceren waarin de politieke en sociaal-economische ontwikkeling van Kosovo wordt geëvalueerd en waarin wordt onderzocht hoe Kosovo, binnen het voor die regio geldende concept, zo goed mogelijk in het EU-beleid kan worden geïntegreerd. Ook die informatie zal te gepasten tijde worden overgemaakt aan de vraagsteller.

III. STEMMINGEN

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt dit artikel aangenomen bij unanimité van tien stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd, wordt daarna ook dit artikel aangenomen bij unanimité van tien stemmen.

2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met de stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de republiek Montenegro, anderzijds, en de slotakte, ondertekend in Luxemburg op 15 oktober 2007, ten slotte eveneens aangenomen bij unanimité van tien stemmen.

De verslaggever,

Anne Marie
HOEBEKE

De voorzitter,

Karim
VAN OVERMEIRE